

WWW.UNILIB

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Коло

СРПСКИ НЕДЕЉНИ ИЛУСТРОВАНИ ЛИСТ

Број 113 26 фебруар 1944 Дип. 6

— Е, никако не могу да трим овог
г. Бибића!
— Богме, ни ја!
— Где, а колико му ти дугујеш?

— Чика Перо, зашто сардине у ку-
тијама немају главу?
— Па зато што иначе не би могле
да стану у кутију!

Календар мога комшије

НЕДЕЉА 20 ФЕБРУАР.

У нашем комши-
дуку чуо сам још је-
дан нов израз. Раз-
говарале две наше
сусетке, две добре
пријатељице о некој
трећој. Једна ће тек
рећи:

— Она врло висо-
ко стоји у моралном погледу!
— А, у физичком?
— Рђаво се пшмиња!

ПОНЕДЕЉАК 21 ФЕБРУАР.

Пита јуче госн
комшија неког свог
пријатеља:
— Је ли, море, је
ли она дама што иде
оном страном улице,
твоја жена?
— Право да ти ка-
жем, не знам!

— Како не знаш? — згрануо се госн
комшија.
— Па тако лепо. Духовни суд још
није донео пресуду.

УТОРАК 22 ФЕБРУАР.

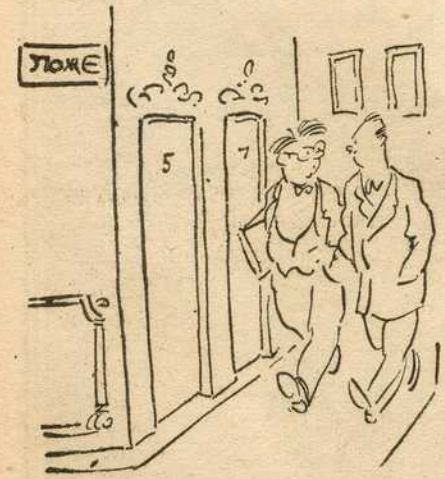
Један наш инди-
скретни и радознали
сусед пита госн ком-
шију:
— Је л' те госн
комшија, колико сте
већ у браку?
— Тридесет го-
дина!

— А, да ли сте били верни госпа
комшиници?
— Право да вам кажем, то се не
сећам...

СРЕДА 23 ФЕБРУАР.

Чула госпа комши-
ница да је и Душан
Симовић опет прого-
ворио, на запитала
госн комшију:
— Па, добро, мо-
лим те, матори, је
ли рекоше сами Ен-
глези да је Симовић полудео?

— Како вам се свиђа моја најновија
драма „Лопови“?
— Сјајан комад! Одлично сте иста-
кли какви су лопови ваши јунаци Све
реченице моје су изговорили украдене
су из других комада!

— Па јесте!
— А, како онда сад опет говори?
— Тако лепо, брате. Тај његов је го-
вор најбољи доказ да је полудео кад
велича Тита и кад га признаје за мар-
шала.
— И признаје га за маршала?
— Па, признаје га, кад њега нико ви-
ше не признаје за генерала!

ЧЕТВРТАК 24 ФЕБРУАР.

Синоћ док седимо
на нашем комши-
ском поседу, госпа
комшиница рече госн
комшији:
— Што завирујеш
једнако у ту твоју
целу марамицу?
— Па, жено, то је
једина ствар у коју
смем да завучем
свој нос.

ПЕТАК 25 ФЕБРУАР.

Веровали или не,
али госн комшија
нам прича да је сво-
јим рођеним ушима
ово доживео у ате-
љеу једног нашег по-
знатог сликара. До-
шао сликару један
ратни богатш (др-
ноберзијанац) па пошто је разгледао
све застао код највеће и најлепше и
рекао:
— Лепа, брате, слика, нема спора...
Само, знате, није довољно скупа за мене!

СУБОТА 26 ФЕБРУАР.

Јуче се смртно
обрукала госпа ком-
шиница. Кад је госн
комшија полазио од
куће она га питала:
— Хоћеш ли доћи
на вечеру?
— Искључено —
рекао госн комшија
— Хоћу да видим „Колегу Крамптона“!
Не сањајући да је то позоришни ко-
мад, госпа комшиница извали:
— Па поведи и њега... Кад има ве-
чере за нас биће и за једног госта...
М-ћ

— Влајо, па једном друму дугом 100
километара два мотоциклиста возе је-
дан према другом. Један јури брзином
од 125 км. на сат, а други 100 км. на
на сат. Реци ми где ће се они срести?
— У болници, г. учитељу!

Његова птичица

Сине мој, не и не! Сва тво-
ја речитост неће ме никада
убедити да једна здрава и мла-
да жена мора да лежи у постељи до
подне, да није у стању да преброји или
закрпи рубље, да те послужи чајем од-
носно да ти спреми доручак!

— Остави мама... можда си у пра-
ву, али...

— Е па кад сам у праву шта чекаш?
Што јој то не кажеш?

— Треба је разумети, она је тако
млада, треба бити мало стрпљив, мама!
— Ево већ пет месеци понављаш исто.
Милане. Починем да верујем да ћеш
морати још врло дуго да будеш стр-
пљив.

— Не могу никако да се одлучим јер
она изгледа тако срећна...

— То ти верујем! Ја све радим уме-
сто ње, а ти јој само повлађујеш и ис-
пуњаваш све њене немогуће жеље, по-
чев од мачке која јој део дан лежи на
јоргану, па до воћа које само у постељи
може да поједе. Ево, рећи ћу ти, твоја
је жена...

— Не, мама, молим те, не реци ни-
шта ружно о њој...

— Ах тако, дакле! Значи не могу ви-
ше слободно ни да говорим са својим
сином. Она те је опчинила, сине мој,
потпуно опчинила. Ти си прешао у њен
табор, је ли?

— Али, није реч ни о каквој борби
нити о каквом табору, ја се бар вадам.
Она није тако зла, моја јадна Мила.
— О, наравно она је врло јака, она
те добро држи. Али ти не знаш све! Ти
долазиш кући тек увече. Она тада седа
поред тебе, на своју малу столицу, са
бонбонама и мачком на крилу, вечито
пеуши, и ти си задовољан. Али ти не
мораш део дан, као ја, да замараш сво-
је јадне ноге и своју стару главу, уместо
принцезе која замишља да живи на
месецу и не зна чак ни да каже хвала.

— Па ти си увек водила кућу и пре
моје женидбе. Разуми, Мили је тешко
да узме сва твоја права!

— Дабогме, целог сам се живота му-
чила, и не видите да је и мени потребан
одмор. Е па знаш, ако се ово и даље
продужи, ја ћу, драги мој, отићи, чујеш
ли! Отпутоваћу!

— Госпоња Јанковић стиснула је сво-
је танке бледе усне, скупила је са стола
чист бео веш, ставила га у велику корпу
и достојанствено изишла из собе. Њена
дуга црна сукња злослутно је за-
шустала...

И Миланова дула се угасила, он је
није више запалио. Тромо је опустио
руке, и потпуно изгубљеног погледа,
узео да размисли о пет месеци свога
брака. Његов брак... Најпре нека нова
срећа, потпуни препород, после нове ра-
досте живота, оне ситне мале радости,
које је пре презирао. Заједно поједени
печен кукуруз, који су куповали на ули-

ци, или заједничке шетње у сутону, на
Калемегдану. Па оно ситно безначајно
цвеће, које је брала на ивици парка, па
нежне дечије песмице које су певуши-
ли ходајући руку под руку. Све је то
било његово заувек. А, ипак, хоће ли га
срећа сада напустити пре но што се
овековечи? Покушао је да разуми. Ма-
ма најзад има права. Куда води овај
живот? Време је да мисле и на будућ-
ност. Она је пуна добре воље, његова
мала Мила, а и довољно паметна да ра-
зуме... Само што још није дошла. Он
ће је узети у своје крило, говориће јој
тихо, умилато... љубећи јој златне
увојке... Рећи ће јој да она није више
беба, да сада има већ и дужности, да је
она жена и да мора да покаже целом
свету шта је у стању да учини. „Разу-
ми мила моја, ја хоћу да се поносим то-
бом“. Зашта најзад она не би замолила
маму да је научи да реџимо умеси не-
ко тесто, да је научи неким ситуацијама,
тако корисним, којима толико жена по-
свећују своје слободне часове.

— Добро вече, срце моје. Он поди-
же главу, црвенићи, као да је ухваћен
на делу. Мила је задихано и смешећи се
стајала у оквиру белих врата; и данас
је она устрчавала уз пет спратова пешке,
пошто је нестрпљива била да чека лифт.

Фина прозирна пара излазила јој је
из уста, а образи ишибани хладним ве-
тром, сијали су од здравља. И овог пу-
та он се узбудио пред савршенством и
љупкошћу овог безазаленог лица. Он се
одједном збуни, узнемири; у својим не-
жним рукама држала је киту првих љу-
бичица...

Он је узео у наручје. Не, он никада
неће моћи да је промени, ма шта да
промени на њој, он је овако воли! Ра-
дије ће он помагати својој мајци ако
треба. Како да промени ову малу нежну
вилу? Све што људи годинама уче и
труде се да објасне женама, она му ин-
стинктом пружи, једнострано спонтано...
Он је нашао ову дивну младу девојку о
којој је сањао, и која му се пре неколи-
ко месеци чинила недостижном. А зар
му и у будуће неће бити довољна? Да
је научи да држи метлу, њеним нежним
белим рукама, да се у кухињској пари
мршти њен лик, да је поремети у њеним
сањаријама? Не то неће учинити. Ред,
у кући некако ће се и без ње одржати.
Али, што треба на сваки начин очува-
ти то је та ретка срећа коју му она пру-
жа. Јер када би изгубио ону, коју је на-
зивао својим дететом, својом птичицом
и цвечем, његов живот не би више имао
смисла...

И, Милан је засукао рукаве као пра-
ва домаћица...

М. ПЕТРОВИЋ

На насловној страни:
Члан Народног позоришта г.
Сима Јанићијевић као Мане у
„Зони Занфировој“.
(Снимак: А. Симић)

Главни уредник: Миша Димитријевић *
Уредник: Бошко Токић * За фотографије:
Александар Симић * Пртеж: Ђорђе Лоба-
чев * Уредништво: Поенкаревова 31. Теле-
фон 25-010 * Власник и издавач Синеко
издавачко предузеће А. Д. Јован Тано-
вић * Администрација: Дечанска бр. 31,
Београд. Тел. 24-001—10. Штампана „Штампа-
онија Београд“ А. Д. Дечанска улица бр.
31. Тромесечна претплата 58.— динара.

Нам деда Радован

Т е вечери, на наше мирно место што лежи на Дунаву, као да се сручиле све казне Божје и сав гњев Његов на недела људека.

Најпре се Дунав набрао од ситних таласа, што их је озго, од Базјаша, гомно ветар, па затим небо чудно помодри и с крајева се закрвави. Подепа се свод над нашим главама а на варошницу се сручише такви громови и такав плу- сак да је и наш пас, вечито кавгацкиски расположени Рустањ, тужно засквичао у дворшћу, све док га нисмо пустили ме- љу нас у кухињу.

Тако целе ноћи.

Кад ујутру освану ведар летњи дан, свеж и умивен од понашње непогоде, је- дан селак наиђе крај наше куће.

— Удари понас гром у деда Радова- нову воденицу. Остала од ње само брвна.

За ту деда Радованову воденицу ве- зивале нас свете успомене. Далеко горе на Пеку она је већ годинама, оронула, стојала неупотребљива на ипак нисмо имали снаге да је срушимо. Она је била сведок подизања целе наше породице.

Давно је то било кад се деда Радо- ван доселио из свог села у нашу варо- шницу и оженио нашом баба Живком. А доле, у чаршији, некако у исто време, осванула радњица на чијој је фирми стојало име деда Радована и једног ње- говог пријатеља и ортака.

Не знамо колико је та радња живела. Нису се онда, осим тевтера за вереси- ју, водиле никакве забелешке ни дупла књиговодства. Радило се на поверење, али, кад пријатељ пријатељу обећа, то је било чврсто као град.

Знамо само да се деда Радован није намерно на пријатеља и поштена чове- ка и да је, као селачки син, више па- жње посвећивао њивама него радњи. Због тога се увек љутила наша баба Живка.

— Радоване прии, онај те твој ортак поткрада. Видиш да пара немамо у ку- ћи а радња ти без робе...

Изгледа, деди није било право ово женско мешање у послове и увек би та- да, љутнувши се, одлазило од куће.

Али, једнога дана дође крај и томе. Радња је ишла све горе, и ортак, ваљ- да видевши да нема шта више да одне- се, затражи да се разиђу.

Деда Радован није имао куд. Срце га болело у празној радњи.

Кад се поделише он доби један цак еспапа и четири гроша.

— Шта је то брате? зачудно се он.

— Тoliko нам остало, није ишао по- сао...

Деда Радован се забесекнуо.

Да тада баба Живка није била отреси- тата српска жена, енергична и паметна, ко зна шта би после било. Да је почела да грди и да доказује како је она има- ла право, можда би деда Радован у оној муци оштрије праснуо. А међу њи- ма никад није дотле долазило до свађа. Овако, она прећута и одлучи да узме, мало више, ствари у своје руке. Мало благо и саветом, а мало, Бога ми, и за- поведнички.

Било је то баш у субогу увече.

— Слушај Радоване, рекла баша Жив- ка, да ујутру устанеш и та четири гро- ша колико још имамо да однесеш и даш у цркву. И да се помолши Богу. Шта је било било, сад има да се отворе очи и да се почне наново.

Тако је у животу и постанку наше ро- дице почело ново поглавље.

У недељу после подне, седоше њих двоје на кола и одвезоше се код баба Живкине браће у село. Један од њих позајми деда Радовану четири дуката, онако, у четири ока.

С тим се могло опет нешто да отпоч- не. Купише мало робе и деда Радован отвори опет дућан, овог пута сам.

Отада је баба Живка чувала дућан док су крај њених ногу бауљала деца

коју је истовремено морала да подиже. А деда Радован жуљевитим рукама ко- пао и радио по њивама.

Кад дођу жетва или брање кукуруза, а деда Радован купи који цак жита па ајде на Пек. Тамо се на Карађорђевић времена окретала стара породична во- деница и поточара...

И док би се баба Живка, код куће и у радњи, сама, послала с целом, деда Ра- дован је седео дан и ноћ у воденици и примао мливо. Тако се од ујама, у ма- гази, почеле лагано да скупљају залихе брашна. А кад би гомила у магази по- стала повелика, онда би се деда Радо- ван спремио за Београд, да брашно прода...

Путовало се данима и недељама, ко-

рак по корак. И кад би најзад стигли у Београд и привезали своју дерегиљу на Дунаву испод вароши, настала би трка да се што боље прода донешено благо.

После, кад новац добијен за жито на- пуни џепове, настајала би друга брига: да се сачува од лопова и разбојника. Имао је деда Радован у Београду на Сави поузданог неког дуванџију и једи- но код њега отседао би спокојан, све- стан и сигуран да ће јутро дочекати жив и неопљачкан.

Обично би за нешто добијеног новца деда Радован куповао еспап за радњу и потребе за кућу, а остатак носио натраг. Све би потоварили на дерегиљу па би се отиснули низ Дунав. И опет бринули да несметано и мирно стигну кућама да им путем не одпесу сву муку лопови.

Од новца што му преостајао, платио деда Радован најпре дуг шураку а по- сле почео да мисли и на будућност.

Срушила се стара воденица на Пеку, а деда Радован купи и подиже на истом месту нову. И опет у њој, у доба жетве, проводи дуге ноћи, оне које су учиниле да се наша кућа подигне и ојача.

Давно је све то прошло. Умро је наш деда Радован и његова баба Живка. Умрла су и њихова деца, већ имају унуке.

Пролази време. Ето, те ноћи, оборно нам гром и деда Радованову воденицу на Пеку.

Само у магази наше куће, у вароши- ци на Дунаву, виси један цак, онај у којем је деда Радован донео еспап што му остао после дељења с ортаком. Ви- си тај цак ту и потсећа нас на прошла добра времена и рад нашег деда Ра- дована...

СТ. РАТКОВИЋ

Зоматице Нам пишу

Ужекен путер ћемо ставити у 1 литар воде са 1—2 кашике сирћета или мало соде бикарбоне. Затим ћемо га премес- тити у други суд и још једном испрати у чистој води.

Флеке од мува најбоље ћемо отстра- нити охлађеним соком лука, а затим тај предмет пребришемо меком крпом.

Свилене хаљине не смеју се никада четкати. Најбоље ћете их очистити пар- четом сомота. На сомот се налепи све што смо хтели да скинемо четком а ма- теријал се неће кварити.

Врло добро сретство за лењење мо- жемо сами да направимо, ако нарче желатина растворимо у врелом сирћету тако да буде густа смеса.

Експериментална сцена Српског народног позоришта приказала је Стријину „Женидбу и удабу“, у преради Педје Петровића. Овај покушај стилизованог приказа, у коме су углавном учествовале млађе снаге, одлично је успео.

(Снимак: М. Роглић)

Несторабзун

Телефон је упорно звонио. Нада је још увек спавала, али је најзад једнолично понављање телефон- ског позива пробуди...

— „Овде Нада, ко је тамо? Ко? Ви сте Павле? Добро јутро. Да, стварно пробудили сте ме, али не мари. Да ли имате штогод од Боре? Телеграм?! Шта, шта кажете? Немогућно, Бора се жени, али како...? ах Боже...! Довиђења Павле, хвала Вам. Не љутим се, боље од Вас да чујем. Хвала...“ Спустила је слушалицу и срушила се у фотељу. Су- зе су се котрљале низ њене образе. Плакала је неко време, па како је чула кораке у суседној соби, склонила се да је не примете. Дубоко је удахнула пре но што је откључала фиоку у којој је држала његова писма. Отворила је ла- гано. На хрпи писама лежала је његова слика уоквирена сребрним рамом. Није могла да уздржи сузе гледајући лице које се тако искрено смешило на њу. „Зар ти не кажу моје очи колико те во- лим“, стајало је у писму које је прати- ло слику. Представала је писма. „...Ти си Надо за мене све, мој живот не би ништа претстављао без тебе. И кад ни- си у мојој близини, твоја слика чини да потпуно осећам да си уз мене... Во- лим те, искрено и много. Бора“. — Зар је могао да ме заборави, шапутала је Нада, и журно се спремаола. Сестри је довикнула: „Идем до Вере“, и потрча- ла низ степенице. Вера је била њена пријатељица, старија десетак година, чији је муж био рођак Боре Поповића.

Још у претсобљу, Нада је приметила да је Вера у великом спремању. Затекала је пријатељицу у кујни где мути крем за тарту, док су њене девојчице са де- војком уређивале стан. На столу у са- лону стајала је огромна ваза пуна див- них црвених ружа. „Вера, шта ово тре- ба да значи?“ — „Ваљда знаш, душо Павле ти је јавио. И ја сам очајна, и Миша је љут, али морамо да их доче- камо, породичне обавезе нам то наме- љу, ти знаш да Бора нема никог до нас. Ја знам да си много волела Бору...“ „...и да га још увек волим“ наставља- ле су немо Надине уплакане очи. Једва је прошапутала: „И ове руже, све је то за њу, за њу“. „Збогом Вера“, не по- гледавши је, рече Нада, и побеже. Лу- тала је дуго... Кроз свест су јој изла- зиле слике из срећних дана, кад је Бо- ра чекао на углу пред школом, да је во- ди на неки концерт или у шетњу. Или онај дан кад га је саветовала да прими понуду инжењера у провинцији. „Била сам глупа, требало га је задржати“ — пребацивала је себи. Најзад вртила се

кући. У башти је сачекао њен велики мрки пас, и радосно јој се умиљаво. „Остави ме, Пук“, нервозно је вадила кључ из торбице. У тренутку кад је хте- ла да га увуче у браву, чула је разго- вор у претсобљу, и тргла руку. „Госпо- де, то је његов глас“, малаксало проша- пута и потрча на споредан улаз, кроз башту. Потрчала је уз степенице поср- ћући, бацила шепир и капут, погледала се у огледало. Била је бледа, само очи су се дрвенеле од плача. Имала је толи- ко стрљешња да провуче чешаљ кроз ко- су, па је тихо и опрезно отворила грата салона, и увукла се иза једне завесе од сомота. За столом су седели њена мама и Бора. Он је држао у руци неотворен телеграм.

— Сад разумем Госпођо, зашто ме Нада није сачекала, оно је телеграм ко- ји сам јуче послао, а он је стигао по- сле мене. Сад бих хтео са Вама да гово- рим. Госпођо, да ли би ме примили у породицу, ја волим Наду и она мене, надам се да немате ништа против тога?

— Што се мене тиче... тога тренут- ка нешто је склизнуло поред прозора и пало на паркет. Њих двоје су скочи- ли и подигли Наду. Бледу и склопљених очију. Само је шапутала: „И те руже, и оне су за њу“. Једва су је повратили а кад јој било боље, Бора јој је смеше- ћи се ставио на прст један диван ста- рински прстен. „То је веренички прстен моје маме. Надо. А како немам друге родбине до Мише и Вере, вечерас, док се одморим нићи ћемо сви код њих на вечеру, да прослаavimo нашу веридбу“. „А откад они знају?“ „И њима сам по- слао телеграм, да долазим са својом ве- реницом!“ А о каквим си то ружама говорила мало пре? „Остави то, о ру- жама које је Миша купио за за... бу- дућу Госпођу Поповић...“ А.

Трајна соба бр. 27

— роман од Свена Елвешта —

(10)

У трезарији хотела седела су три господина. То је био Паоло са својим пријатељем конзулом Андвигом и адвокатом Алексисом Боманом из Гетеборга, кога је Паоло узео за свог правног саветника. Господа су била у пријатном расположењу. Нешто доцније конзул Андвиг је устао и опростио се. Мора, каже, да отпутује по важном послу. То је био једини важнији догађај у хотелу тога дана. Тек доцније, пред само вече, донео је неки непознати човек писмо у жутој конверти. Адреса је била нечитка, исписана невештом руком. На писму је писало: „Госпођи Астриди Катфилд. Хитно“.

ЧОВЕК СА ЈЕДНОМ РУКОМ

То писмо изазвало је цео низ нових догађаја који су Геста Ериксона узнемирили тако да је пожелео да што пре види др Врангела.

Још кад је дошао у Гранд хотел портир му је дао један знак на основу којег је закључио да се нешто десило. Ериксон му климну главом и пође у сенице. Чим је келнер изишао, уђе портир. Дискретно му је пришао и тихим гласом саопштио му да је госпођа Астрида изишла.

— Када је изишла?
— Пре три часа.
— Дакле одмах после чаја. Ја сам је позвао да изиђе са мном да прошетам, али она се извинила, рекавши да је уморна и да време није за шетњу. А после је ипак изишла...

— Да, и то чим је прочитала писмо.
— Од кога је писмо?

— Не знам. Донео га је писмоноша, али видео сам да је адреса написана невештом руком. Писмо је однео наш бој у собу и три минута доцније госпођа је изишла. На себи је имала костим за излазак. Још на једну ствар морам да вас упозорим. У пролазу сам приметно да је госпођа била веома узбуђена и нервозна. По томе закључујем да у писму нису биле пријатне вести. То вам саопштавам зато што верујем да сте ви госпођин пријатељ и да ме не осуђујете због индискреције.

— Напротив, ја сам веома захвалан. То је потпуно у интересу госпође Катфилд. Ја и доктор Врангел веома смо осведочени пријатељи, можда и једини пријатељи, у тешкој ситуацији у којој се налази.

— Она има много непријатеља...
— Да, и ми то имамо у виду.
— А ко је Стефансон?

— Сарадник доктора Врангела.
— Добро. И још нешто. Кад је госпођа сишла у хол, поручила је ауто. Док је момак отрчао по ауто, видео сам да је госпођа хтела нешто да ми каже или да ме запита. Али онда је одједном одустала и пришла великој мапи на зиду где је проучавала западну обалу наше околине. Видео сам како је претом ишла по мапи као да путује. У том се вратило момак и јавио да је ауто пред вратима. Био је то онај исти такси о коме је било толико речи последњих дана.

— Онај којим се госпођа возила у позориште на дан убиства?
— Да, тај исти.
— Да ли је то случај?

— Вероватно. Момак је позвао први такси који је био слободан у реду. Он је и отпратио госпођу до аутомобила.
— Да ли госпођа познаје шофера?
— Мислим да не познаје. Он је њу, међутим, препознао. Видео сам то по погледу који је изменио са мном док сам стојао на вратима.

— А да ли сте чули куда је госпођа наредила да је вози?
— Да, и мало се зачудио кад сам чуо. Госпођа је наредила шоферу да тера лагано друмом док му не нареди другачије. Отишли су у правцу Естрахамгатена.

— Ја мислим да нема ништа необично у том излету, рече Ериксон замишљено.
— И ја сам у први мах мислио тако. Али, госпођа се до сада није вратила... Ауто се вратио без ње.

Сада се и стари господин забринуо. Келнер је донео вечеру, али стари господин је устао од стола.

— Треба одмах да нађете шофера.
— Он је отишао на станицу. Могу да га потражим телефоном.

— Да. Треба да обавестимо и Стефансона. Али, где је он дођавола?
— Последњи пут сам га видео око пет часова. Разговарао је са адвокатом Боманом. После га нисам видео.

Стари уметник се присети да му је Стефансон рекао да се увек може наћи у Палас-хотелу, пошто није хтео да се много покажује у Гранду, па одмах пође тамо.

— Господин Стефансон је јавио да ће се вратити око десет часова, рече му портир Паласа. Рекао је да га сачекате, ако га будете тражили.

Ериксон уђе у салон. Био је нервозан и немирно је чекао читавих четврт часа. Љутио се и на доктора Врангела што му се не јавља бар телефоном. Веровао је да ће госпођа Астрида бити поштеђена скандала баш зато што је његов пријатељ узео ствар у своје руке, а сада је инстинктивно осећао да се ствари компликују. Сада је тек схватио страшну реч „убиство“ у свом њеном језику значењу. У тим тешким мислима прекиде га Стефансон који се изненада појавио.

— Најзад, узвикну стари глумац. — Где сте, забога. Чекам вас као озебао сунце. Не знате шта је са доктором Врангелом?

— Не знам ништа више од вас, рече Стефансон, скидајући бициклетичке штинице са ногавица панталона. Био је сав прашњав и презнојен.

— Ни госпође Астриде нема. Отишла је негде.
— Опет? Зачуди се Стефансон.

— Како опет? Не разумем вас. Госпођа се око пет часова одвезла аутомобилом, аутомобил се вратио, а госпође још увек нема. Наредио сам да се пронађе шофер...

— То није потребно, рече мирно Стефансон. — И госпођа Астрида се вратила пре десетак минута. Она сад седи у хотелу преко пута. Ја сам мислио да је опет изишла.

Стари уметник одахну са олакшањем.
— Шта се десило, забога?

— Ја нисам разговарао са њом, али знам да се вратила расположена. Појавио се још један човек у игри.

— Странац?
— Не знам још тачно, али мислим да је странац. Бар ја га никада раније нисам видео. Мора да је недавно стигао овамо.

А затим додаде више као за себе.
— Ах, сад знам зашто носи онако широк огртач.

— Огртач?
— Да, тај човек нема једне руке и зато носи тај огртач тако широк.

— Треба да ме подробије обавестите о томе, рече Ериксон. Али детектив му одговори замишљено само једним питањем:

— Знате ли ви хотел „Триполис“?

*

За време вечере причао је Стефансон старом господину:

— Свакако вам је познато да криминална полиција у свим великим варошима има велики број тајних сарадника, нарочито по великим хотелима. То је у интересу и полиције и публике.

Тако сам сазнао за писмо које је госпођа Астрида добила, иако цело по подне нисам био у Гранд хотелу. Кад сам видео да је госпођа узела ауто, узео сам свој бицикл и пошао сам за њом.

— Зар сте могли да је пратите бициклом? Жене обично воле брзу возњу.

— Госпођа је, зачудо, наредила шоферу да вози сасвим лагано. Било је јасно да успут некога чека. И стварно, пред позориштем чекао је неки човек са кишним огртачем пребаченим преко плећа. Без речи непознати је сео у ауто који је затим појурио великом брзином.

— И ви за њима?
— Да, и верујте није ми било лако. Пут има много успона и кривина. Сре-

ћом нису ишли далеко, само до Кунгела...

— До Кунгела?
— Јест. И ту су стали пред Градском кафаном. Затим су ушли у ресторан и поручили вечеру. Могу вам рећи да је било и шампањаца, али нису попили много, свега пола боце.

— А ко је тај човек? Млад?
— Стефансон слегну раменима.

— Није млад, тако четрдесетих година, а ко је не знам. Има војничко држање. По свему се видело да су стари познаница. Говорили су тихо и неким страним језиком тако да нисам могао ништа да разумем, али сам видео да он нешто наговара госпођу Астриду, односно да се боље изразим, да је моли, а она га одбија. По изразу лица тог човека закључио сам да бисмо морали мотрити на њега. Опасан човек...

— Колико су се задржали на вечери?
— Око пола часа. Затим су узели такси и вратили се у варош. Пред позориштем сишли су с кола и растали се. Госпођа је пошла у свој хотел, а ја за непознатим. И шта мислите куда је ушао? У хотел Триполис!

— Није ми тај хотел познат.

— То је мали, мрачни хотел близу пристаништа. Само, чудновато да је баш тај хотел посетио Катфилд увече пре своје смрти — и да је у њему отсео отпуштени келнер Берглунд... Чудновати етипај догађаја који је побудио доктора Врангела да отспаву једну ноћ у том хотелу.

— Да, стварно, чудновато...

НЕПОЗНАТИ ГОСТ

Пошто се растао са Ериксоним, детектив се упути према Гранд хотелу. Као да га је тамо нешто вукло. Дуго се шетао лустом улицом и посматрао госте који су се враћали у хотел. Наједном му се учини као да у соби у којој је убијен Катфилд види светлост. То га запрепасти. Соба је била неиздана и закључана по наређењу доктора Врангела. Међутим час један час други прозор на соби били су осветљени као да неко тражи нешто по соби.

Стефансон одмах похита до портира.
— Ви сте ипак издали ону собу?

— Коју собу? Зачуди се портир.
— Собу у којој је извршено убиство и за коју је др Врангел наредио да се држи закључана.

— Не, нисмо је издали. Ево кључ виспи...

— Онда изиђите на улицу да видите. И портир је био запрепаћен.

— Можда смо заборавили да угасимо осветљење кад смо ојо пре неки дан били у соби.

— Не, то је немогуће, јер су прошле ноћи прозори били мрачни. Сада, у овом тренутку, налази се неко у соби... Треба одмах да видимо.

Без речи портир дохвати свежањ кључева.

Ходник је био полумрачан, горела је свега једна сијалица. Сви гости су се вратили, рече портир.

Приближили су се тихо вратима собе бр. 27. Портир пажљиво извади кључ, метну га у браву и покуша да отвари, али врата се нису отварава.

— Врата су изнутра закључана! рече уплашено Стефансону.

— Чудновато. Онда је свакако неко у соби. Не треба да дижемо галаму. Ви брзо сиђите доле и телефонирајте полицији. Тајни број 2630. Тражите детектива Линцела и реците му да одмах дојурн овамо са касетом број 3. Он ће одмах знати да је ствар хитна. А ја ћу овде чекати. Али, станите, ево некога!

У дубини ходника одјекнуше мукли корази. Затим се појави лик неког крупног, очигледно добро расположеног господина, са пеширом на криво и дебелом цигаром у устима. Лик му се није добро видео.

— То је последњи гост, рече портир, извикнувши... Ја ћу одмах да се вратим...

Пошто је последњи гост ушао у своју собу, Стефансон је остао сам у ходнику. Размишљао је како да без велике галаме уђе у собу у којој се налазио непознати човек. Прсилоно је уво на врата. Али, у соби је владала тишина. А шта и да се чује кад су врата двојструка, а на поду дебели теписи. Па ипак се Стефансону учини да чује неке сумњиве шуме. И нехотице он завуће руку у џеп у коме је држао револвер.

Стварно, унутрашња врата у соби тихо су се отворила. Са напрегнутом пажњом Стефансон је чекао. Али исто тако као што су се тихо отворила унутрашња се врата опет затворише. Само детектив није могао да зна да ли се непознати повукао у собу или је остао између двоје врата. У ходнику и у соби завладала је опет нема тишина.

Са степеница се зачуше корази. Портир се враћао са детективом Линцелом који је у руди носио малу касету. Стефансон му даде знак да ништа не пита.

Док је Стефансон отварао касету која није била већа од ручне писаће машине, портир му шапатам рече:

— Био сам на улици, прозори нису више осветљени.

Стефансон климну главом. Он је радио брзо и сигурно. За непуну три минута, скоро без шума, врата су била отворена. Портир није могао довољно да се начуди. Уосталом оно што могу објаснити, зашто да не би могла полиција?

На претима Стефансон уђе у претсобље и нагло упали осветљење. У претсобљу није било никога, врата која су водила у собу била су затворена.

И та врата беху закључана изнутра. Непознати гост је очигледно хтео да дође у времену. Стефансон је морао своју вештину да понови. Али, и соба је била празна. Све ствари биле су на свом месту, нигде никаквог знака нереди. У вратима за купатило био је забрављен кључ.

— Можда смо се ипак забунили, рече портир. — Можда се на прозорима видео само одблесак уличне светлике...

— Искључено, рече детектив. — Неко је био у соби.

— Па како је могао да изиђе? Ви сте цело време стојали у ходнику.

Стефансон не одговори, јер баш је посматрао велики писаћи сто са кожном фотелом. *Фотела је била померена мало у страну!* А у тој фотели нађен је индустријалац Катфилд убијен!

— Дакле, исто као и први пут, рече Стефансон у недоумици. И убица је на загонетан начин нестан из ове собе...

(Наставиће се)

Dama

Плетем џанете, блузе, хаљине, до-чија одела и др. Израда првокласна, цене умерене. Материјал (вул, лане и с.) — доноси из иностранства.

Дамарија

ДЕМАРИЈА

Чубрина 3-а, стан 14 (под Саборне цркве)

Ало, ало!

Ало, — у три, на истом месту...! Колико се много догађаја наговештава тако лаконском реченицом! Како је добродошао телефон у случајевима хитне и осетљиве природе... Он је десна рука размаженим женама, заљубљеним и пословним људима. Он спасава у негодним ситуацијама, служе се њиме многи који не воле разговор око у око. Често, додуше, одигра он и издајничку улогу, кад звони у неповољном тренутку и слушалицу дигне горонадна мама, љубоморан муж, опасна ташта или која било особа из те серије „симпатичних“.

Али, све се то заборавља. Услуге, у главном, превазилазе те мале невоље. Без њега би, заиста, тешко било, јер он је она кратка, најкраћа веза од помисли до дела...

x 58 Kt.

Горе — Незгода прве врсте! Муж је ту, на дохват руке, а телефон је издајнички зазвонио, и Он прича читав низ глупости, које су тако својствене онима који „поткрадају“ туђе бракове. Шта да одговори? Ханелоре Шрот је сасвим збуњена. Уосталом, стало јој је и до једног и до другог човека. Ако има кога међу вама, ко је искусан у ситуацији ове врсте, нека јој помогне... Или, нека бар спреми какву срећну фразу да је употреби када се сам нађе у кожи у којој се тренутно нашла ова драгана жена.

Горе — Ново запослење, после дугога чекања... Може ли се издржати а да се то не јави? Кома? Њему или нама, другарици, која саосећа, или пријатељици, која ће умрети од зависти... У свакоме случају телефон у првој јавној говорници сасвим је добродошао. Млада Лиска Малбран сија од среће, свопштавајући срећан догађај... (Снимци: В.Ф.А.)

Доле — Неко, на другоме крају жице, сасвим је неучтив. То је очигледно. Ханс Мозер би му од свег срца рекао неколико сасвим добрих и језгровитих бечких израза, — али Ханс Мозер је овом приликом само портир великог хотела, и наравно, мора да буде пристојан и љубазан. Израз лица, међутим, говори уместо њега. Сва је срећа што онај други не види овај умилни поглед. М.

Десно — Љупка Елфа Мајерхофер ужива у кади топле, миришљаве воде. И разуме се, идеје разнолике природе падају јој на ум... А телефон је ту, при руци... И шта је потребно? Отрести мало руку и окренути неколико бројева. Две три речи, потом, и идеја је добила свој конкретан облик, сасвим пријемљив, судећи по изразу лица лепе глумице.

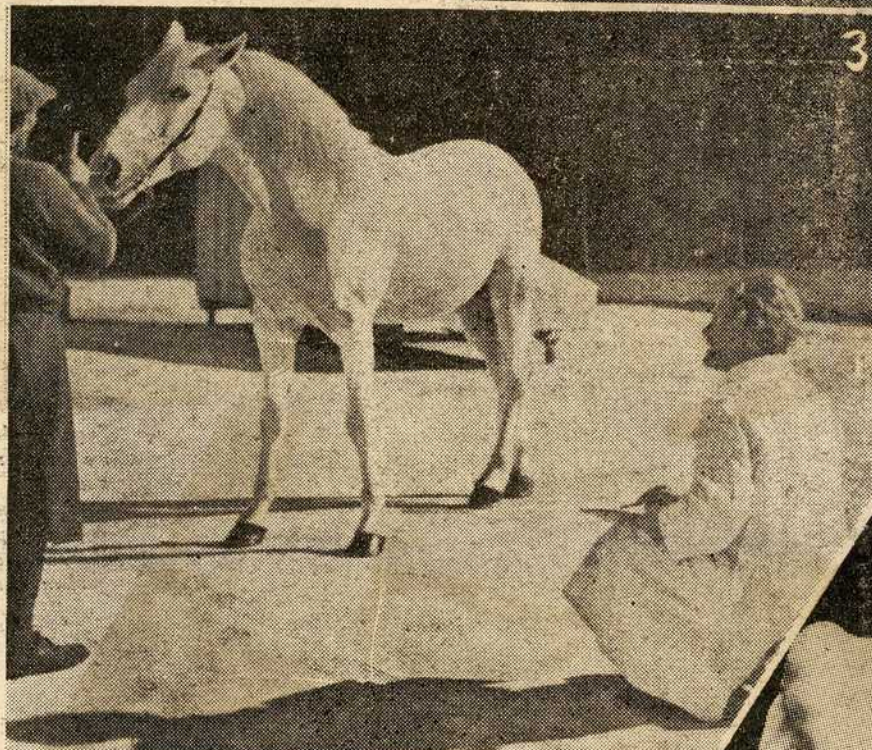
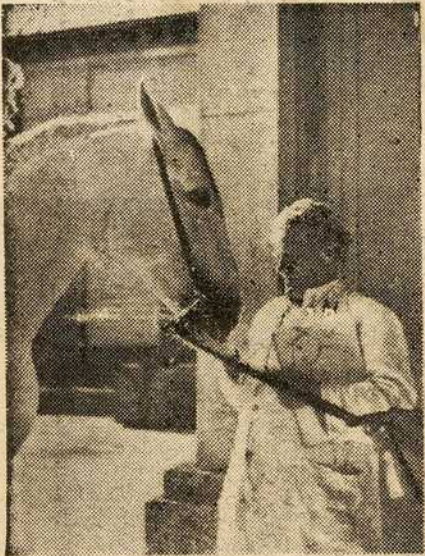
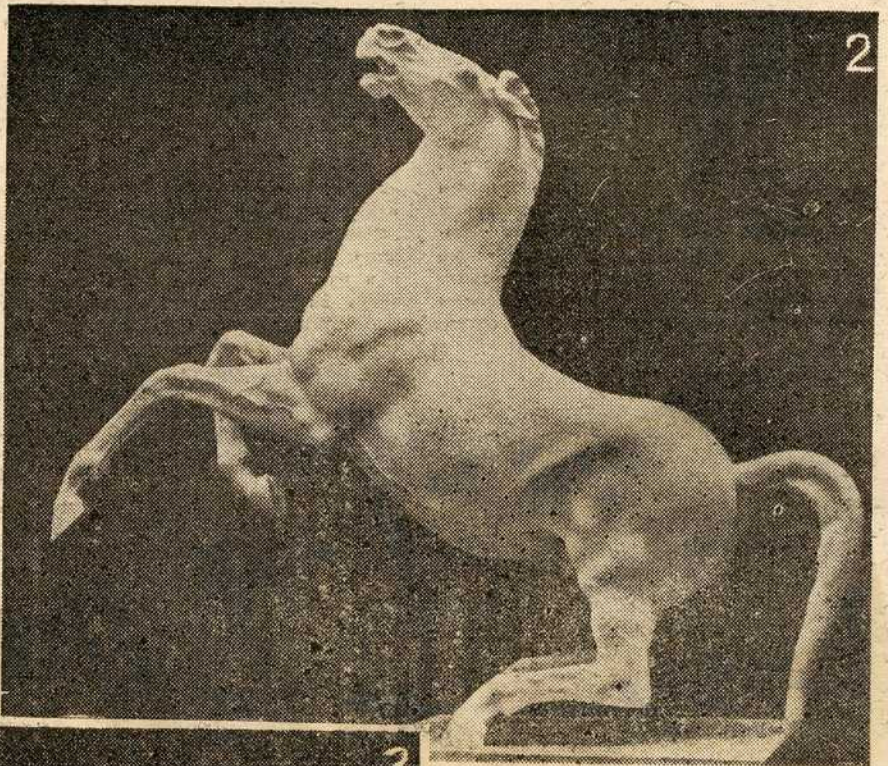

Конџи Јозефа Торака

Јозеф Торак је један од најрепрезентативнијих вајара данашње Немачке. У напону стваралачке снаге, у својој педесет и петој години живота, он потпуно повучено живи на свом имању, у близини Минхена, које му је поклонила држава и ту, у усамље-

границе природнога. То се најбоље види на његовим импозантним, натприродним пластикама коња. Коњи су омиљене животиње уметникове и поред његових атељеа налазе се стаје за његова четири коња, од којих је један Тораков љубимац племените арапске пасмине „Саки“. Наше слике приказују пластике за које је „Саки“ био модел.

Рат није пореметио рад Јозефа Торака, него га је чак шта више обогатио мотивима. „Живот брзо пролази, а има много да се уради“, говори Торак својим ученицима. „Није све ако се таленат испољи у тридесетој години, јед-

ног уметника него је прави таленат тек онда када се и у четрдесетој и педесетој години још увек уметнички ствара“.

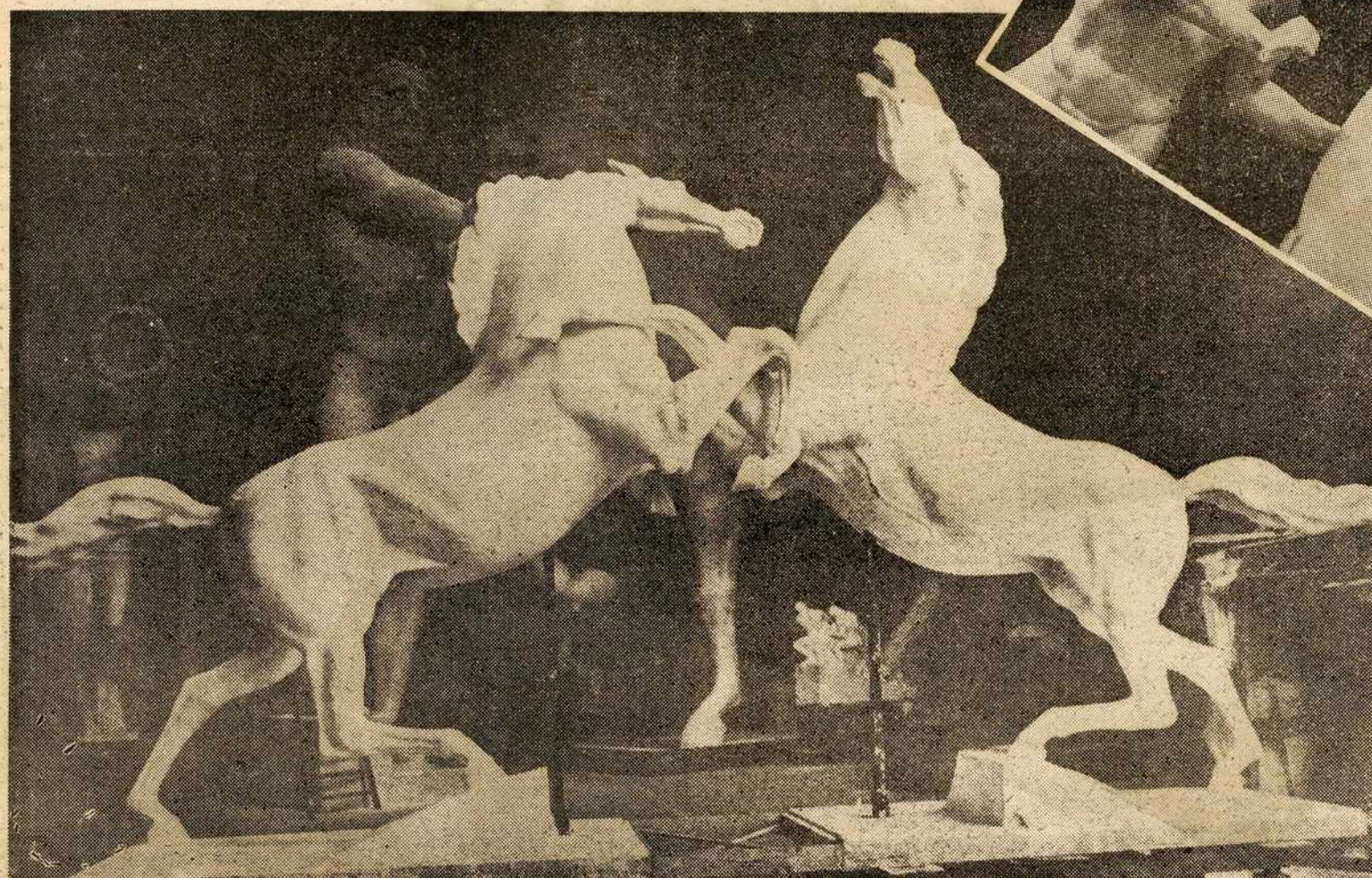
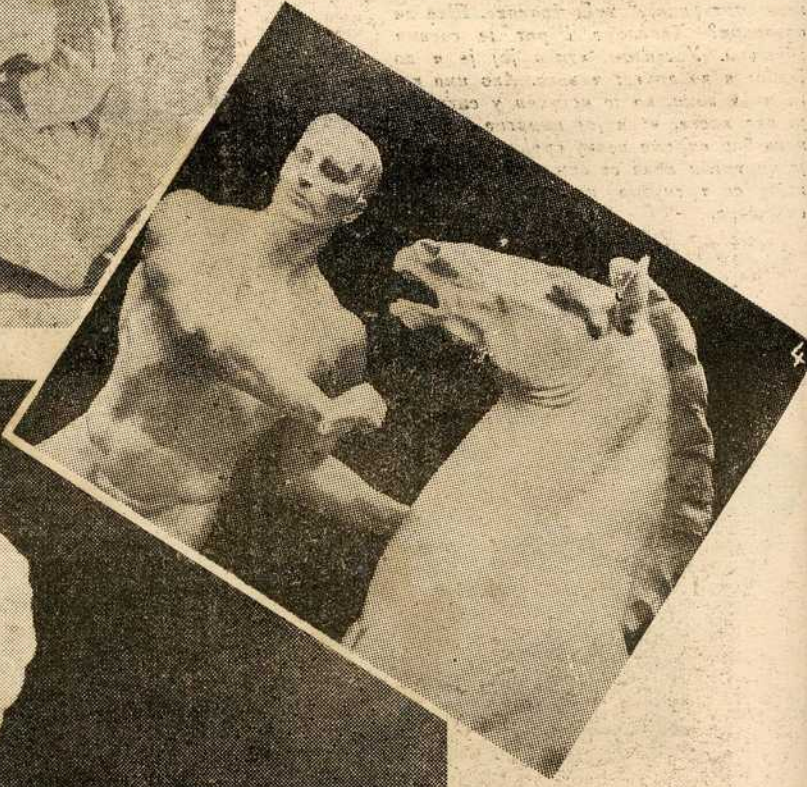
Тако и ради прави уметник. Торак сада даје завршну форму свом „Споменику Рада“ и довршава радове које му је поверио Вођа Рајха још пре неколико година. Све су то монументални радови, достојни дела једног правог и великог уметника.

ВОЛФГАНГ МЕДО

ности и слободи шума и ливада, ствара дела која се истичу својом монументалношћу. Генијална су му дела споменици Фридриху Великом и Галилеју као и ликови водећих људи нове Немачке. Сви Торакови радови одликују се племенитим и снажним уметничким изразом и, као што рекосмо, својом монументалношћу.

„У делу треба тражити величину“, уметничко је гесло Тораково. „Чим уметник нађе величину, унутрашњу форму величине, створио је велико дело!“

Зато је стил Тораков сажет, али великопотезан тако да често прелази и

1 — У дворишту заробљеничког логора врши се прозивка заробљеника.

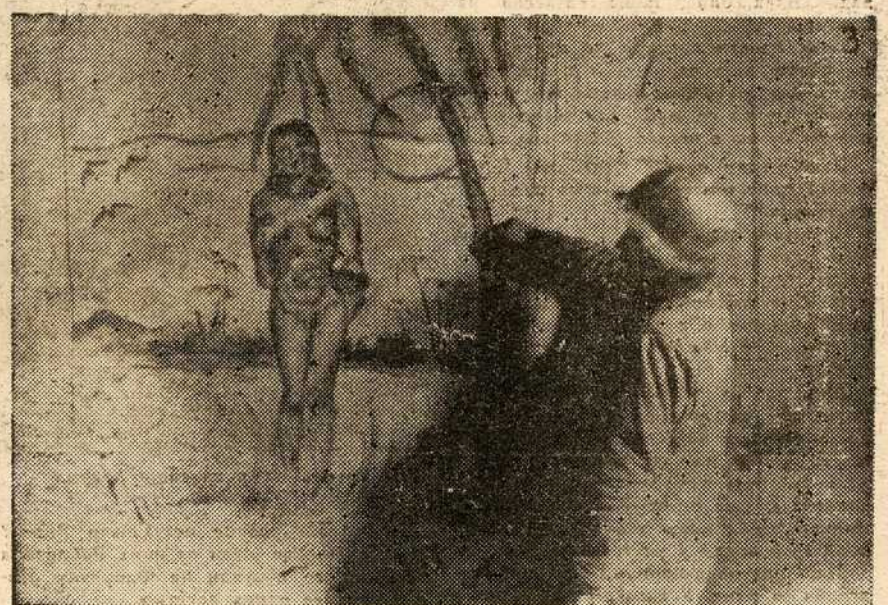

2 — Овај енглески поручник је један од многих који су доспели у немачко заробљеништво у борбама код Касина. Иначе је студент, родом из грофовије Јорк и има 20 година.

3 — Овај Американец је сликар. Родом је из Бафало Спринга у Сједињеним Државама. У заробљеништву „украсио“ је бараку својим цртежима који су потпуно у духу схватања уметности његових земљака.

4 — На његовом лицу још се огледа ужас борбе код Касина где су се борбе водиле за сваку стопу земље, а по кућама чак за сваку собу и просторију.

5 — Саслушавае заробљеника после заробљавања. Овај Лондонац је обућар по занимању, отац четворо деце, а заробила га је једна ударна трупа приликом извиђања код Нетуна.

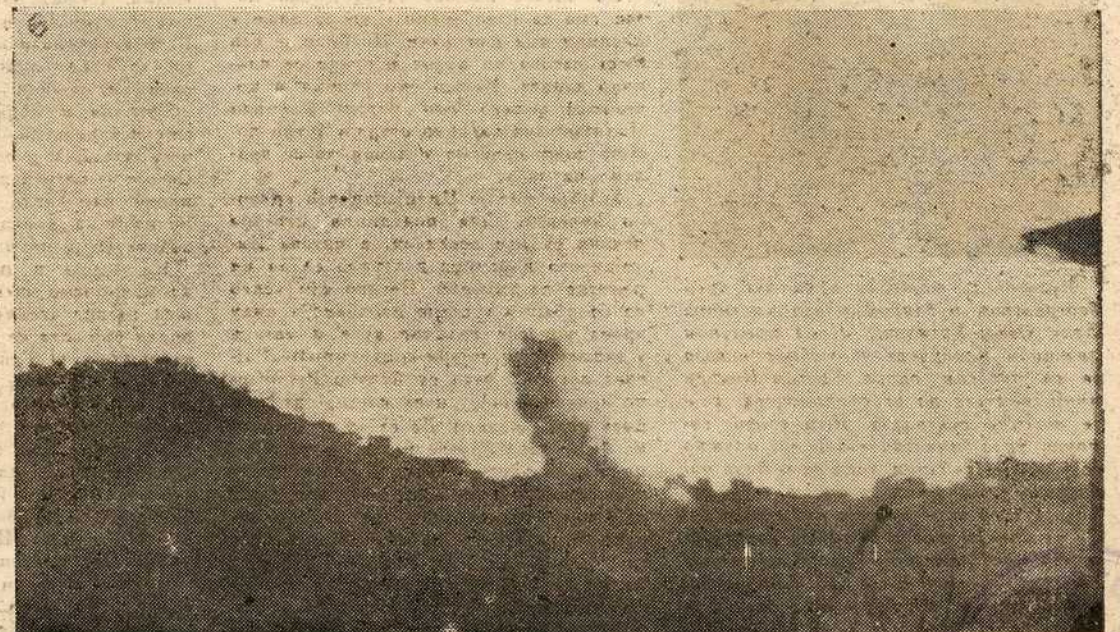
6 — Англоамериканци не воде много рачуна где падају бомбе њихових авиона. Они не бомбардују више циљеве, већ само површине. Тако је једна бомба пала у саму близину заробљеничког логора.

Гок је још командовао британским трупама у Италији, генерал Монтгомери, био је изјавио да ће Божић да проведе у Риму. А Американци су говорили већ о „шетњи“ до Рима. Међутим, испало је сасвим другаче. Истина велики број Англосаксонаца провео је Божић у Риму, али као — заробљеници. Јер тако зване „јужни фронт“ сасвим се „заледио“. Англосаксонци услед огорчене немачке одбране могу да напредују само „пужевим

темпом“. Већ неколико недеља води се борба за Касино и сваки корак земље који непријатељ заузме мора да плати огромним жртвама у крви и материјалу. Није Англосаксонцима помогло ни искрцавање у Нетуну и у Лондону и Њујорку почињу сада да увиђају да од „шетње по Италији“ нема ништа. Поред великих губитака у мртвима и рањенима имају Англосаксонци велике губитке и у заробљеницима. О тим заробљеницима говоре слике које објављујемо.

(Снимци: Б. Ф. А.)

Англосаксонски заробљеници

Талапатаос

II

(За »Коло« написао Ханс Гинтер Естерајхер)

„Крај света“, рекао је за Галапагоска острва истраживач Виб. „Човек добија утисак да се налази у царству мртвих“, написао је славни научник Дарвин који је ту боравио дуже времена. Па зашто се онда увек налазило људи који су бежали од цивилизације и у тој пустоши тражили уточиште? То питање постављали смо и ми себи, кад смо малом једрилицом шловили у правцу Галапагос острва.

Мистична тајна једне нерешене загонетке обавија и прво од Галапагоских острва које желимо да посетимо Флореану! Известан број људи напустио је од 1923 до 1928 године Европу с намером да се насели на овом пустом острву. О њима се после ништа није чуло. Шта се десило с њима? Да ли су још у животу? То су питања која су нам се низала у мислима док смо се приближавали острву.

На једној старој, пожутелој поморској карти тражио је наш кормилар место за пристајање. — „Најбоље ће бити место на „Прној плажи“, рекао је најзад „Блек бид“, пише енглески на карти.

Мали пловак показује то место према обали, која се црна и пуста диже из узбурканог мора. И стварно, у том правцу пружа се, дуж целе обале, црна плажа. Плажа с песком црним као угљ.

Наш лангер полете у дубину. Четрдесет, педесет метара! Тек на шездесет хвата дно.

Спуштамо гумени чамац у који седам ја с једним матрозом. Пенушави таласа бацају нас далеко на обалу. Кућица од дасака, једна свиња везана за колац у плашено гротке и трза конопца којим је везана. Кокоске кокодачући растрчале се на све стране...

Али, где су људи? Нигде се ништа не миче. Суви шипраг пружа се по свој маси лаве која се према унутрашњости губила све до подножја једног вулкана, који као нека нереална, насликана кулиса стрчи у средини острва према безобличном небу. Узана стаза води кроз грмље у унутрашњост острва.

Мој пратилац-морнар наједном ме агроби за раме. У високом густом грму нешто је мрдуло. Кроз заплетене гране појављује се са хладном претњом пушчана цев. Стадосмо као укупани. Из грма се полагао извлачи лик једног огромног Индијанца са пушком „на готове“. Он нам опрезно прилази. Прст

његове дугачке, мршаве руке још је увек на окидачу пушке. Тек кад је стао пред нас, онако претећи и без речи, видимо колико је тај човек крупан. Прекко два метра висок, и у свом белом оделу од катуна изгледа према нама као див.

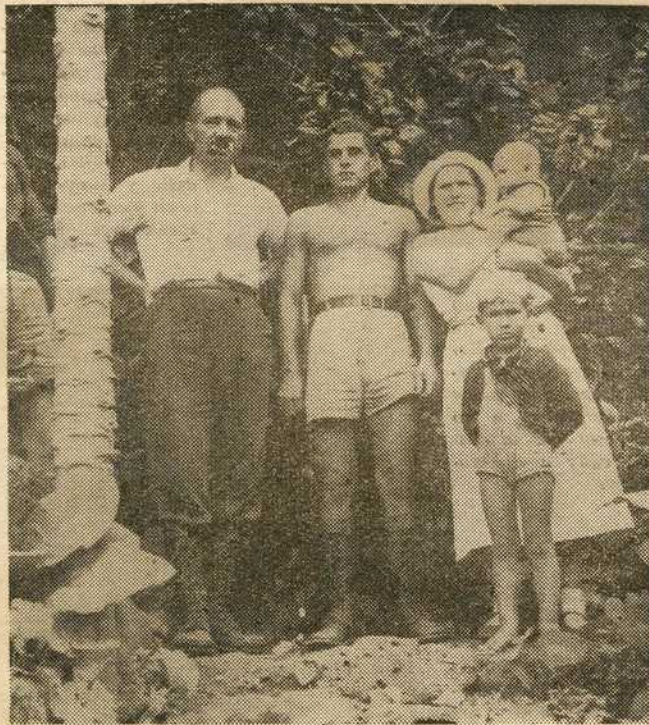
Најзад се усудих да се померим и да опрезно покажем празне руке без оружја.

То је дејствовало. Први пут од нашег неочекиваног сусрета Индијанац спусти пушку. Питам га шпански: До-

горе на обронцима брега пасе стадо дивљих говеда.

После једночасовног путовања почиње сунце непријатно да пече. Неколико дивљих коза глођу кору на једном кактусу. У једној ували лево јури дивљи пас, динго, зечеве. Пут постаје све стрмији и наши магарци успорују ход. Најзад мала чистина са ледним и једно дрво поморанче са зрелим плодовима којима појудно гасимо жеђ. Живе воде на острву уопште нема. Киша ретко пада и сува лава уније одмах сву влагу.

шко је описати шта се све десило. Ја мислим да је то био панични страх људи који су остављени сами себи, ужас заборављених. Једини сам ја сачувао присебност. Сахранио сам још истога дана Ритера тамо под камењем, видели сте. Овде се земља не може да копа. Сви становници острва после тога разбегли су се. Госпођа Ритер вратила се у Европу, а за остале до данас не знам где се налазе. Изгледа да су покушали чамцима да се пребаце негде у цивилизоване пределе. Ја сам, међутим, са својом породицом остао на острву и продужио да радим земљу. Радиле смо

Породица Витмер на својој фарми

Пут кроз Флореану

(Снимци: К. Г. Естерајхер)

мицил? Не разуме ме. Сењор Ритер? Ритер се зове један од оних Робинзона који су се повукли на Флореану. Индијанац се одмах досетио.

— Аааа! — рече и лице му се развуче у осмех. — Сењор Ритер!

Зажмурио је и левом, слободном руком превукао преко чела. Лед је био пробijen. Не знајући ништа боље, извадих из чепа огледалце, које сам, бог би знао када и где, купио, и широким гестом пружих га Индијанцу. И као чудо то је стварно упалило. Индијанац узне огледалце, погледа се са интересовањем, затим га стрпа у џеп и на неком нама неразумљивом дијалекту позва нас да пођемо за њим у шипраг. Мало затим угледасмо неколико нових лица у белим оделима: једну дебелу жену, исто тако Индијанку, једну шеснаестогодишњу девојку и једног малог, смећег дечака. То је његова породица, колико смо могли да разумемо по његовим речима и гестовима.

Из читаве њихове бујице речи могли смо да разберемо само да даље у планини има још људи. Но било је већ шест часова по подне и сунце се склонило западу. Пошто смо речима и покретима колико смо могли објаснили Индијанцима да ћемо сутра у јутро поново доћи, седосмо у чамац да се вратимо на лађу.

У јутро нас је Индијанац већ срдечно дочекао. Два полудивља магарца чекали су нас оседлани, а читав Индијанчева породица искупила се ла ми помогне да узјашем. Некако сам успео да се убадим у седло израђено у виду крова кинеске селјачке куће и магаре у дивљем касу појури кроз шипраг „Рајског острва“, како су будући Робинзони прозвали своју нову постојбину коју нису ни познавали. Да су је познавали, не би је тако прозвали, јер за то нема ни најмање оправданог разлога. Сипо вулканско камење, охлађена лава, певе се у средини острва до 600 метара висине. Беле говеђе лобање обешене на грмљу показују нам пут до насеља у унутрашњости. Иначе свуда исти мртвачки пејсаж без живота и покрета. Нигде никакве животиње или звери. Само

На једном грму табла са неким изbledелим натписом, који не може да се прочита. Скрећемо с пута и наилазимо на рушевине једне напуштене куће. То је кућа Ритера кога тражим. Сиви стубови куће без крова стрче у ваздуху. Разрушено огњиште и наполовину спакована корпа за рубље већ су скоро затрпани земљом и обрастали травом. У сенци ниских палми цистерна за воду. За водом, изгледа, важије део овај крај. Неколико метара даље гомила камења и дрвени крст. То је гроб насељеника Ритера. На деблу једног дрвета урезан је календар. Последњи дан је 22. I. 1934. То је уједно био последњи дан живота овог пустињака. Никаких других података о његовом животу и смрти. Равнодушно расте суви шипраг по кући и гробу.

На обронцима вулкана види се неколико зелених ливада. Тамо има још људи.

Још два часа путовања по врелом сунцу. Наши магарци су изнурени и жедни. Најзад угледасмо пред собом, под зеленим палмама, нешто бело. Кућа! Бело окречена кућа. Ту су и становници те куће; породица Витмер. Отац, озбиљан, крупан човек, мајка пуна и енергична и деца, једанаестогодишњи син невероватно развијен, синчић од четири године и сасвим мала девојчица. Сусрет је потресан. Стари Витмер једно време нас гледа као да смо натприродна бића, а онда је гласно почео да дозива своју породицу.

Надугачко и нашироко морали смо да испричамо шта се у свету последњих година десило. У накнаду зато сазнали смо шта се десило са усамљеним насељеницима Галапагоских острва.

„У прво време, причао је стари Витмер, живели смо мирно једни поред других. Ритер и његова жена доле у својој кући, чије сте рушевине видели. Фамозна бароница Букс са својим норвешким куваром и неким Филипом из Париза тамо преко у својој кући. Ја са својима овде. И једно време било је сасвим добро. Али, усамљеност поче да нам киди нерве и једнога дана кад је Ритер умро услед тровања месом ухвати све становнике острва паника.“

и дању и ноћу, наводњавали, копали, орали, сејали и жњели. Шта је било с другима, не знам.“

Невероватно је доиста шта је тај човек сам са својом породицом постигао. Свуда олуци за наводњавање, свуда зелене њиве и ливаде које дају богат род. У великим цистернама које је сам саградио сакупља се вода. Обућа од коже сопствене стоке. Витмер сам убија из пушке стоку, штави кожу и кроји чизме са дугачким сарама. Грубе кошуће шije његова жена од лана који су сами гајили. Витмер нас части кафом коју је сам сadio и брао и колачима од сопственог брашна и шећера.

Позвао сам целу породицу у госте на нашу лађу. Кренули смо на пет магараца доле, на обалу.

Спушта се вече на острву и мору. Хтео сам да своје госте изненадим и обрадујем. Разапели смо платно и наместили тонфилмску апаратуру. Породица Витмер није у свом животу видела тонфилм. Њихова радост је била голгика да су као деца хтели да остану до јутра и само да гледају и да слушају. Али, ми морамо даље, вода нам је у бурадима при крају, а најближи део копна још хиљаде и хиљаде километара далеко.

Растанак је кратак и срдчан. Из чамца Витмер нам довикује својим мирним, одмереним гласом да не заборавимо да се по усамљеним острвима уснут интересујемо за судбину несталих са острва Флореане.

Полагано се дижу сидра из морске дубине. На једном ланцу ухватио се огроман октопод. Колос од животиње држи се ланца чврсто све док није дошао до чекрка, онда се откачио и полагао потонуо у морској дубини.

Са сунцем објасне обале усамљеног острва Флореане маше нам рукама породица Витмер која се враћа свом раду у планини од лаве. Ми дижемо једра и наша се једрилица нише на занешушеним таласима широког мора које нас носи другим усамљеним острвима где ћемо можда одгонетнути тајну људи несталих са острва Флореана...

(Свршетак у идучем броју)

Недавно се појавила први пут пред београдском публиком млада уметница Еде Сокот-Утилов. Пред препуном двораном Коларчеве задужбине певала је са прваком опере Крстом Ивићем арије у дуети из неколико опера, које је потпуно савлада. Њен глас, сопоран, врло симпатичне боје алт пружило је уживање публици, тако да је била награђена дуготрајним аплаузом, те је морала певати неке тачке и ван програма. За уметнички живот Београда велика је штета што ових дана одлази на стални боравак у своју отаџбину Француску, где је зацело, чекају велики успеси и сјајна каријера.

Вауер-ов крст ПРОТИВ БОЛЕСТИ

Откад постоје људи у њиховој историји болести играју злосрећну улогу. Епидемије су затрле целе народе, маларија и друге тропске болести опустиле су многе непрегледне покрајине и учиниле их не настањенима. Утолико већу вредност имају успеси немачке науке, који налазе свој израз у целом свету познатим **»Вауер«**-овим лековима.

Ако су заразе и епидемије великих размера данас постале скоро непознате појаве, неке се болести уопште више не појављују, а друге које су пре неминовно водиле до смртног исхода или дуго-трајног боловања, сада се лече са сигурношћу, све то није мала заслуга немачких лекова са **»Вауер«**-овим крстом.

ОГЛАС РЕГ. С. БР. 19874 ОД 14 XII-1943

Како проводи наш Милан своје слободно време у Немачкој?

Слушајте сами преко немачких радио станица извештаје Милана и његових земљака о њиховом животу у Немачкој! Слушајте, шта причају он и његови другови, који су дошли са њиме у Немачку, о својим радним данима и о својој недељи, о своме раду и својим слободним вечерима, како раде, како живе, како свирају и певају своје песме, а како слушају и немачке песнике и компонисте, гледају немачке филмове и учествују у немачкој уметности и немачком духовном животу. Са властитим доживљајима уче схватати огромну мисију Немачке и њезиних савезника, који су прихватили ту борбу за очување европске културе и за одржавање европских идеала. Они воде ту борбу заједно са добровољцима свога народа против тамних сила истока, које угрожавају опстанак наше културе и столећима изграђиван европски начин живота приватне иницијативе и властитог поседа. Они уче схватити како се мора ова борба водити чврсто и неумољиво, јер она одлучује са свим жртвама у крви и зноју опстанак и будућност сваке поједине нације европске народне породице. Данас нема народа у европском животном простору, који није до животне сржи потресен о исходу овог највећег обрачунавања свих времена.

Отворите своје радио апарате и слушајте глас Немачке! Он је кључ за разумевање тренутних догађаја и будућности. Он Вам даје слутити лепоту и величанственост нашег слободног и независног континента, које Вам буду као резултат ове борбе очевидне после свршеног рата.

САОПШТЕЊЕ:

ПРОДАВНИМА ЗЛАТНОГ НАКИТА

ЗАПАМТИТЕ! да Фирма ВРАЧАР купује и од ДАНАС стварно највише плаћа златан накит стари и нови, старо злато, златне зубе, дијаманте, брилијанте, сребро, бакарни, сребрни и златан новац. — Купујемо и од препродаваца.

„ВРАЧАР“, Београд, Палилулска 6. Тел. 28-706 (Продужетак Душанове улице)

Доносиоцу овога огласа уз исплату продате нам робе дајемо 200.— динара више.

52432 1-1

Џебк'обо

треба за колаче

ВАНИЛИН ШЕЋЕР

„ПОБЕДНИК“

Главни стовариште ДРАГ. М. ЈЕВРЕМОВИЋ БЕОГРАД, ЈУГОВИЋЕВА 3, ТЕЛ. 22-624

Добити у свирани

Парфими и козметичка вода на фран

ПАРФИМЕРИЈА **Џићевак** М. ЈОВАНОВ

ТОПЛИЧИН ВЕНЈА 5 КН. МИХАЈЛОВИЋ 30

СПЕЦИЈАЛНА РАДИОНИЦА ЗА ОПРАВКУ БОЉИХ САТОВА

Стевановић и Тошић

МАКЕДОНСКА УЛИЦА БРОЈ 32

52438 1-2

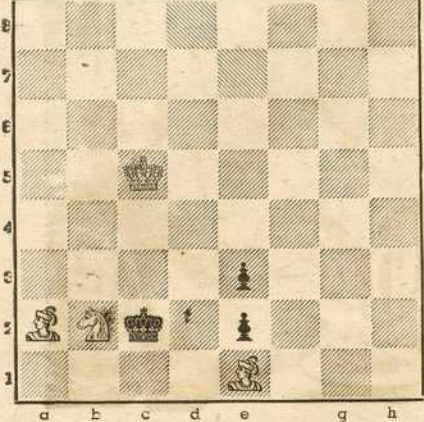
Дневна емисија на српском језику преко радио станице Алпен на средњој таласној дужини од 338.6 метара

од 22¹⁵ до 22³⁰

ШАХ

ПРОБЛЕМ БР. 113

Драгољуб Бојковић (Београд)

Бели вуче и даје приноме мат у два погеза.

Решење трополезног проблема број 112 (К. Вајера): Dh3-c8, a3-a2; 2) Lg7-a11 матом у шлвћем погезу.

БРЕМЕНСКА ПАРТИЈА

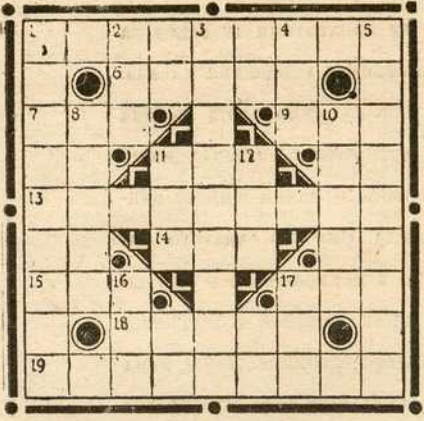
(Играно на међународном турниру у Прагу 11-IV-1943)

Бели: Завле. — Црни: Урбанеп.

- 1) c2-c4, Sg8-f6; 2) Sb1-c3, e7-e6; 3) e2-e4, d7-d5; 4) c4:d5, e6:d5; 5) e4-e5, d5-d4; 6) e5:f6, d4:c3; 7) Lf1-b5+, c7-c6; 8) Dd1-e2+, Lc8-e6; 9) Lb5-c4, Dd8:f6; 10) d2:c3, Lf8-c5; 11) Sg1-f3, 0-0; 12) Lc4:e6, f7:e6; 13) Lc1-g5, Df6-f5; 14) Ta1-a1, Sb8-a6; 15) 0-0, Lc5-b6; 16) b2-b4, Ta8-c8; 17) Lg5-e3, e6-e5; 18) Le:b6, a7:b6; 19) a2-a4, Sa6-c7; 20) c3-c4, Tf8-f6; 21) Dc2-e3, e5-e4; 22) Sf3-d4, Df5-e5; 23) Sd4-e2, b7-b5; 24) c4:b5, c6:b5; 25) a4-a5, Tf6-d6; 26) Dc3-b3+, Kg8-h8; 27) Db3-g3, Dc5:g3; 28) Se2:g3, Td6-d5; 29) Td1-c1, Sc7-a6; 30) Sg3:e4, Sa6:b4; 31) Tc1-c7, Sb4-c6; 32) a5-a6! Td5-d8; 33) a6:b7, Sc6-a5; 34) f2-f3, Td8-b8; 35) Se4-d6, Te8-f8; 36) Tf1-e1.

Црни предаје пошто ће сад бели удвојстружити токове на претпоследњој линији.

Укришене речи

- Хоризонтално: 1) Животиња која живи и на копну и у води. 6) Соба. 7) Птица. 9) Врста чамца. 11) Риба. 13) Човек од укуса. 14) Варош у Француској. 15) Трчање. 17) Зачин за тофу. 18) Махагониево дрво (др.). 19) Ковенит.
- Вертикално: 1) Варош у Швајцарској. 2) Место за поправку бродова. 3) Замотана ствар. 4) Сабља. 5) Главни. 8) Чавао. 10) Зала улаца. 11) Покрајина у Француској. 12) Стање без пата. 16) Каћење. 17) Прерађен месо.

Који је одговор тачан?

- 1 — Кроз како зване Гајслерове певни пролази:
 а) хладна светлост
 б) магнетизам
 в) електрична струја
 г) црвена светлост
- 2 — Облачић Раде је био:
 а) велики јунак
 б) немар
 в) књигописац
 г) цесар
- Тачни одговори: 1 — Треба узети стаклене певне споредно кога облика и из њих извучи ваздух. Када кроз такве певне пролази непрекидану електричну струју, оне светле благом али хладном светлошћу. Такве певне које на такав начин светле називају се Гајслеровим певима. И поларна светлост није ништа друго по једна врста хладне светлости.
- 2 — У народним песмама које операву догађаје из времена лепота Ђурђа Облачић Раде је претстављен као велики јунак у борбама против Турка али и као велики поштованик цесареве жене Јелице. Облачић Раде народних песама највероватније је велики жупан Радич који је

живео у XV веку. Помиње се око 1418 године као један од славних заповедника српске војске која је помагала султана Мухамеда против његовог брата Мусе. Имао је седамдесет својих села у северној Србији која му је поклонило цесар Стеван а потврдио цесар Ђурађ Мађарски краљ Сигмунд поклонило му је град Купчиник на Сави. Подигао је манастир Враћевинци Последњи помен о њему је из 1435 године.

Размишљајте мало

ДВА ЛАКА ЗАДАТКА

- 1) Једне новине биле су дебеле два милиметра. Колико би била висока кула од 50.000 таквих новина?
 - 2) Екватор мери 40.000 километара. Да бисмо цео тај појас могли да покријемо новинама које су дебеле два милиметра колико је таквих новина потребно?
- Одговори у илвћем броју.

БРОДОМ ДО ВЕЛИКОГ ГРАДИНИГА

Из Београда је пошао брод пун путника. У Панчеву је изашла половина а уместо њих дошло је 36 нових путника. У Гропкој је опет сишла половина преосталих путника, а ушло 30 нових. И у Смедереву се број путника смањило за половину, али зато је на брод дошло 24 нових путника. Брод је продужио за Ковин. И ту се искрцала половина преосталих путника, а укрцало се 18 нових. У Дубравци је преостало још мало путника, на броју. Од тога се половина искрцала, а укрцало се само 12 нових путника. Затим је стао у Костољу, где је опет половина преосталих путника сишла, а дошло 6 нових. — И најзад брод је стигао у Велико Градиште. На њему су се налазила свега 30 путника. Колико је путника било на броду, кад је пошао из Београда? Ако не можете да решите овај задатак ми ћемо Вам дати одговор у илвћем броју.

Дали ЗНАТЕ?

ПИТАЊА

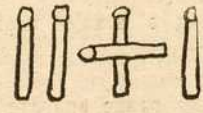
- 1 — Шта су то ганглиске ћелије?
- 2 — Који се гасови халазе у ваздуху?
- 3 — Како се зове справа којом се мери количина водене паре у ваздуху?
- 4 — Где у човечијем телу има сумпора, где креча (калцијума) а где гвожђа?
- 5 — Шта је „главница“?
- 6 — Да ли је вода тежа од млека?
- 7 — По количини беланчевине, колика је хранљивост једног кокошијег јајета?
- 8 — Коју количину угљене киселине (која је у ваздуху) људи не могу да поднесу?
- 9 — Шта је Харун-Ал-Рашид калифа познат из „Хиљади и једне ноћи“ послао на дар Карлу Великом?
- 10 — Ката је био „дечни костаники бат“?

РЕШЕЊА

ИЗ 112-ОГ БРОЈА

Одговор на „ХОТЕЛСКИ ЛОПОВ“
 Лопов је куцао на вратима улазећи у дамину собу, што код своје собе не би никад учинио.

Одговор на „ПИБИНС“

Као што видите веома је једноставно. И нек покуша неко да тврди да 11+1 нијеу 12

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

ОДГОВОРИ

- 1 — Војвода Степа Степановић рођен је у Кумодражу у непосредној близини Београда.
- 2 — Пужеви су истовремено и мужјак и женка: и они се взајмно оплођују.
- 3 — 1433 године за владе султана Мухамеда II Турци су заузели Париград.
- 4 — Сервантес писао „Дон Кихота“ у поморској битци код Лепанта 1571 год. изгубио је леву руку.
- 5 — Филипинска острва пронашао је 1519 потпуковник Магелан који је у борби са убојеницима ту на Филипинима и погинуо.
- 6 — Холанђанин Левенхук (1632—1723) помоћу првог примитивног микроскопа почео је проматрати и најмања потле скривена жива бића.
- 7 — 1638 године Јапан је забрањено приступ Европљанима у своју земљу. Она забрана трајала је све до 1865 г.
- 8 — 1564 године подлиа су се Галилео Галилеја и Шекспир.
- 9 — Апостол Павле није никад видео Исуса Христа: оно што је знао о Исусу и његову учењу свакако је сазнао из казивања првобитних Христових ученика. Позвао му је име Савле.
- 10 — Чувени сликар Рубенс живео је од 1577 до 1640 а Рембрант од 1606 до 1669 године.

РЕШЕЊЕ УКРИШЕНИХ РЕЧИ

- Хоризонтално: 1) Картагена. 6) Вап. 7) Тастеа. 8) Ен. 9) Сви. 10) Хера. 12) Улар. 13) Роа. 15) Хормон. 16) Зар. 17) Асанпрати. Вертикално: 1) Катахеза. 2) Распа. 3) Авет. 4) Гар. 5) Аспирајти. 8) Ева. 9) Сламка. 11) Еос. 14) Гори. 15) Хап. 16) За.

ДЕЦИЈЕ

ЗА ДЕЦУ, ДА СЕ РАЗОНОДЕ И ПОУЧЕ

Мрзав

Пошао је мрзав у село. Тражио је жртве. На рибањку деца су се клизала, на брду се санкала а крај пута су правила Снешка Велића. Хоп хоп! Штинао им је мрзав образе руже и виша да је то чак пекло. И гле! Тамо сељак одевен у топао гуњ пепа лова. Њега ћу да продужам! Сељак замахну секиром. пањ одекнује. праска. После сваког новог ударца кућа се тресе, а прозорни лупкају. — Шта зар ме ти нећеш осетити? — питао се мрзав. И полвукло се сељак испод капута, иза врата, па чак и испод кошуље, али је сељак и даље радно замахвао секиром, да су варнице летеле. Обвукло је гуњ, секирну капу било му је много топло. Секира је летела као бесна. И мрзав његова замисао није успела! Изипла је сељанка из куће и рече: — Ући стари да се мало валожни, јер си поста данас радно. А сељак јој одговара: — Ко лова пепа лупају се заговара: пови пут пои послу а други пут кад су већ у пења. Главнио је да нам мрзав није штетно!

Он почео да пркоси
И на мене да се бечи“.

„Зар ја дрчим, а не певам
Кос ће рећи дару сада,
„Та увреда светли царе
На срце ми тешко пала“.

И кос песму тад запева
Да покаже глас и знање,
„Ето царе, шта си чуо,
Да ли дреку ил’ певаве?“

Хвалисави бата

(за допуњавање)

Хвалио се мали бата
Гласно као труба
Да он лопте хвата
Ко Ловрић

Смејали се томе вишу
И чудале секе многе:
Па му рекле пословицу:
„У лажи су кратке“

РАДЕ ЈОВАНОВИЋ

Седи ор’о на престолу
И пажљиво слуша птицу,
Лупи крилом, диже главу
И погледа обојницу.

„Невина си птицо моја,
Јест тако мв крила мога,
Теби врано парећујем
Гледај само посла свога“.

„По закону тужба пада,
Јер кад закон не бих знао,
Ја се не бих лецо моја
Царем птица никал звао!“

БАТА МИЛЕ

Здор вбраца

На збор! На збор!
И пошто су врапци дошли
у великом броју,
вбрац Цивдан почео је
реч значајну своју:

— Драга браћо и сестрице,
чујте мене сад,
иде зима, а са зимом
иде нам и глад,
па да би провели
боље зимске дане
и да би имали
преко зиме хране,
позовимо децицу
на све четир стране
„Драга, добра децицо,
ево иде зима,
те у име вбраца
ја вам кажем свима
када падне бео снег
баците нам мрву, две . . .
Више ништа, то је — све!“

Мачка и пси

Индијанац на стражи

Првенкожап на стражи осетно је да се ту негде у близини налази једно бело лице. Загледао је добро па све стране, али није могао да га спази! Видите ли га ви?

На суду

То је било баш се сечам
Једног тумрног, хладног дана,
Кад пред орла цара птица
На суд дошла кос и врана.

„Тужим царе птицу коса“,
Прво врана зборит хтеле.
„А што онда, кос се брани,
Бар сведоке не доведе.“

„Само ћути доло један“
Реч узела опет врана,
„Зар ме ниси уредно,
Реци само, пре три дана?“

„Тек сам била после ручка
Мало легла и заспала,
А ти с’ дреком пробуди ме,
Птицо једна неваљала“.

„Још га лепо питам царе,
Што ме буди, што ми дречи,

На обалама Ганга

Прва песма „Рамајане“ слави постанак Ганга и описује како је „ненадмашива“ река која пере све грехове „дошла“, да по заповести Циве заплускује песак Сагариде, да би открила пребивалиште богова својим несрећним причевима...

Са своје стране, географија говори о томе да Вхагаритки избија из једне

ра, пролази кроз Фарукхабад, Кавнапор и Алхабад где се у њега улива света Јамоуна сада Јумна. Ово ушће је још једно место ходочашћа, необично поштовано. Мало даље се налази Бенаре најсветији од свих градова, стварна престоница Хиндуизма коју Сиваисти и Вишнуисти из целе Индије ватрено желе да посете у коме би сваки од њих

Без престанка силазе и пењу се витке као од бронзе извајане, полу наге људске прилике и женске силуете одевене у тканине светле или беле боје. Највећа живост влада на првим степеницама. Ту се улази у воду, свлачи, пере одело, захвата се вода која се носи кући на рамену или на глави у земљаним или кожном судовима, према потреби којој је намењена.

Има ћошкова на реци који припадају удовицама, врло их је лако препознати по оделу од беле свиле, по потпуно ошишаној коси, као и по томе што не носе никакав накит. Има и места где се сакупљају младе жене. Оне се купају у својим светлим „сарии“ и улазе у реку само докле им вода допире до паса. На више махова оне се гњуррају и за трен ишчезавају под водом. Када се поново појаве њихове фине, водом напашене тканине, претварају их у грчке статуе. По купању спретно свлаче своје рубље да би обукле суво које их очекује на обали. Људи се одважније гњуррају и каткада прекрете руке жарко се молећи. За време овог обреда купања не само што перу неколико пута уста већ и на махове пију ову ужасно загађену воду.

Није ретка појава да се на самој светој реци опази поднадуо леш над којим облећу гавранови чунајући с времена на време са оголелих костију месо. Док злокобна река и даље тече. Несрећан случај? Можда убиство? То породица оставља свога покојника светој реци, јер је сувише сиромашна да би могла да купи дрва за ломачу. Овај је приказ тако чест да ни мало не забудује Индусе. Деца га посматрају без и једног крика, без покрета и не помишљајући да на лешину која плива обрате пажњу својих мајки, које поред њих перу рубље.

Свуда по улицама које окружују Ганг и по степеницама стоје просјаци, а поред њих увијен покривач за ноћ и пресавијена крпа, у коју му се спушта милостиња, пиринач или ситан новац. То су најчешће старци, немоћни или лепрозни са унакаженим лицима, често слепи и са, скоро увек, од болести унакаженим прстима руку и ногу. На усамљеним местима, пустињаци излажу своја тела мученима. Има их који дуго леже на постељи од ексерца. Други седе усправно без наслона прекрштених ногу по читаве сате, руку уздигнутих изнад главе и склопљених шака. Некада су многи ишли тако далеко да су стезали шаке док нокти не би

ушли у месо, стончки трпећи болове. Сада је то већ ређе.

На Смасхан степеницама поља за спаљивање сиромашнијих изгледају језиво. Обреди око спаљивања су различити. Али, када се ради о „грихастхи“ домаћину породице, мора увек најстарији син да их изврши. Они који немају синова сматрају се као осуђени од судбине због тешких грехова учињених у ранијем животу. Када онај који запади ломачу утврди да сем пепела, није ништа друго остало, просипа на све то ћуп воде. Овај остатак спаљивања се скупља помоћу кожных плочица и корпи да би се бацио у реку. Ова забудљива послата се ређају. Донесен је један старац, свлаче му покров и перу са много свете воде. Затим га његови синови спуштају нежно на постеле од испрекрштаних депаница покривено новим чаршавом као да се плаше да га не пробуде, скланају покров над њим, стављају му на груди још дрва и траве и посипају га великим комадом растопљеног путера.

Поред воде, сам нагнут над ломачом као над колевком, један отац потпаљује ломачу свом детету, кога је сам донео на јастучету посутом цвећем. Облаци га дима заорћу и терају сузе на очи.

Једно лепо дете од отприлике пет година доведено је пред реку на место где је малочас лежало леш. Дете изгледа престрављено и виче бацајући се. Онај који га је довео придржава га, затим га гњурра у воду и трља га од главе до пете светом водом, не заборавајући чак ни зубе, затим га одвлачи до врха степеница где му пишају коврце и брију целу главу остављајући при томе само један чуперак, одатле га један старац узима у наручје и односи до ломаче где лежи оружен отац милога. Пошто је јадно дете, први син покојника, морало да стави последњу депаницу на његове груди и пошто га је три пут обила, узима сноп запаљене сламе и приближава се да би запалило ломачу. Дете је све више ван себе, гледа да се некако извуче одатле и при томе вришти и баца се. Старац који га је донео, не могавши да га умири обавија га својим шалом у намери да му покрије очи, узима му руку, приноси је ломачи и потпаљује је. Упркос оваквом поступању не може се рећи да Индусима недостаје осећајност и да су свирепи, они само чврсто верују да их ништа не може спречити да изврше оно што сматрају звитом задатком.

Жене за време обреда купања

стене са Хималаја на висини од 4.000 м., која се налази северозападно од државе Гервал, слива се са многобројним потоцима које испуштају сушеће и сједињује се у Алакананди одакле се назива Гангом. Река кривуда кроз удолине Дехра-Дуан прокрчује себи пут кроз брдо Сили и излази на Хадвар. Овде је њени обожаваоци, који долазе са свих страна полуострва, поздрављају, обасипају цвећем и купају се у његовој брзој води. Априла месеца када се слави дан његове појаве на земљи, долазе многобројни ходочасници, да би његову скупоцену течност ставили у бочице и сачували је у сврху њиховог највишег умивања, или да би га просули у част Циве.

Ганг је плован на 170 км. од Хадва-

желео да умре да би добио последње „чишћење душе“ и предао свој пепео таласима божанског Ганга.

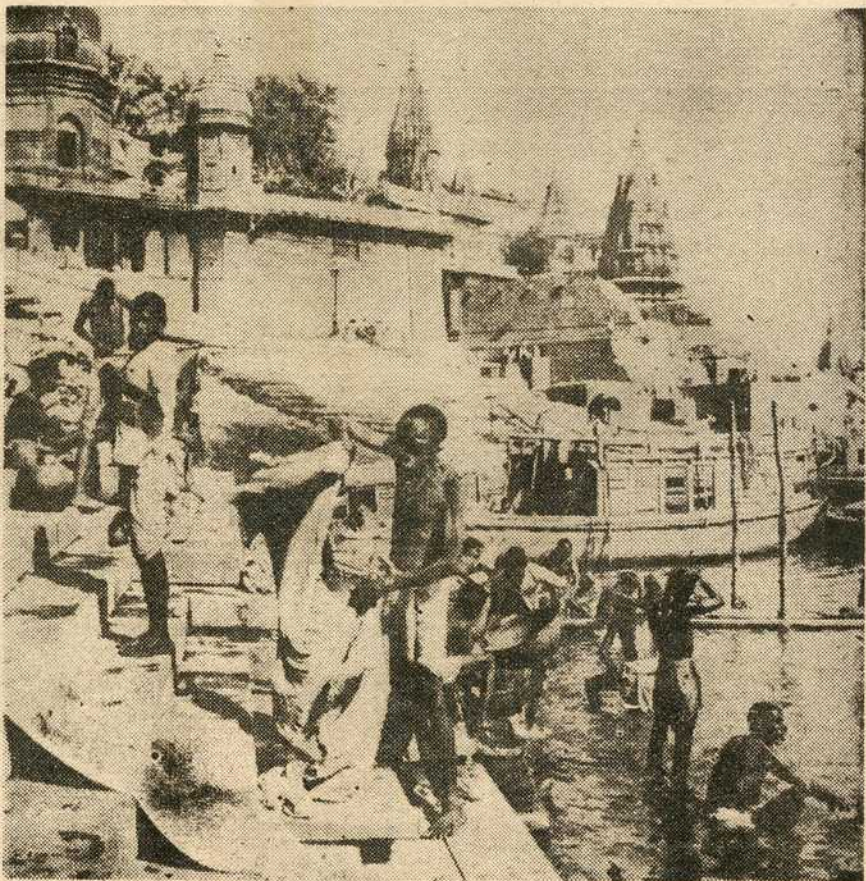
Причеви и богати трговци свих времена сматрали су за прву дужност да у светом граду подигну храм, тако да храмова има више хиљада, капеле се не би могле ни избројати.

Једна од особености Бенаре је заплетеност улица у срду вароши дуж којих се протежу високе тајанствене куће. Ту нема ни једне трговине, нема кола, све почива у миру и изгледа путо, изузев у часовима када треба да се иде у „гат“ или да се врати...

„Гат“ су степенице различитог облика и висине, њима се силази из града на реку, која плави прве степенике, док се они на врху простиру до храмова, до палата засвођених вратница и кућа за становање. Засвођени прозори, балкони придржавани исклесаним дрвеним стубовима, дугачке галерије, кубета, терасе из чијег се једног ћошка уздиже вишња кула са које се стропоштава расцветало зеленило; све почива једно на другом у примамљивом нереду.

Сваког дана у три маха, али нарочито рано ујутро, необични овај декор постаје живљи. И тада се пружа приказ каква ни најживописнији описи нису у стању да прикажу. Ово треба посматрати дуж целе обале. Да би се могли разумети детаљи и целина треба узети чмац, маћи, спретнији, са једним веслачем, који се приближује и удаљава, успорава и зауставља на најмањи покрет. Али, да би се могли запазити и други, не мање интересантни, детаљи, треба прећи уздуж и попречно стрми пут на обали не плашећи се препрека. Треба се уз једне степенице петом низ друге силазити, пузати се уз рушевине, прескакати гомиле дрва, седети на трговима палата и свуда се мешати у гомилу. Треба много времена и доста хода али и сам приказ то заслужује. А уколико се човек више задржи у њима, више ужива.

Ни једно место не личи на друго, и овај се приказ пружа на више од 5 км.

Гат Дезасвамед, један од најпознатијих у Бенаресу

Голови гине старци!

Добро је да познајемо ПИРАМИДОН и да се у ово средство можемо позвати!

Pyramidon

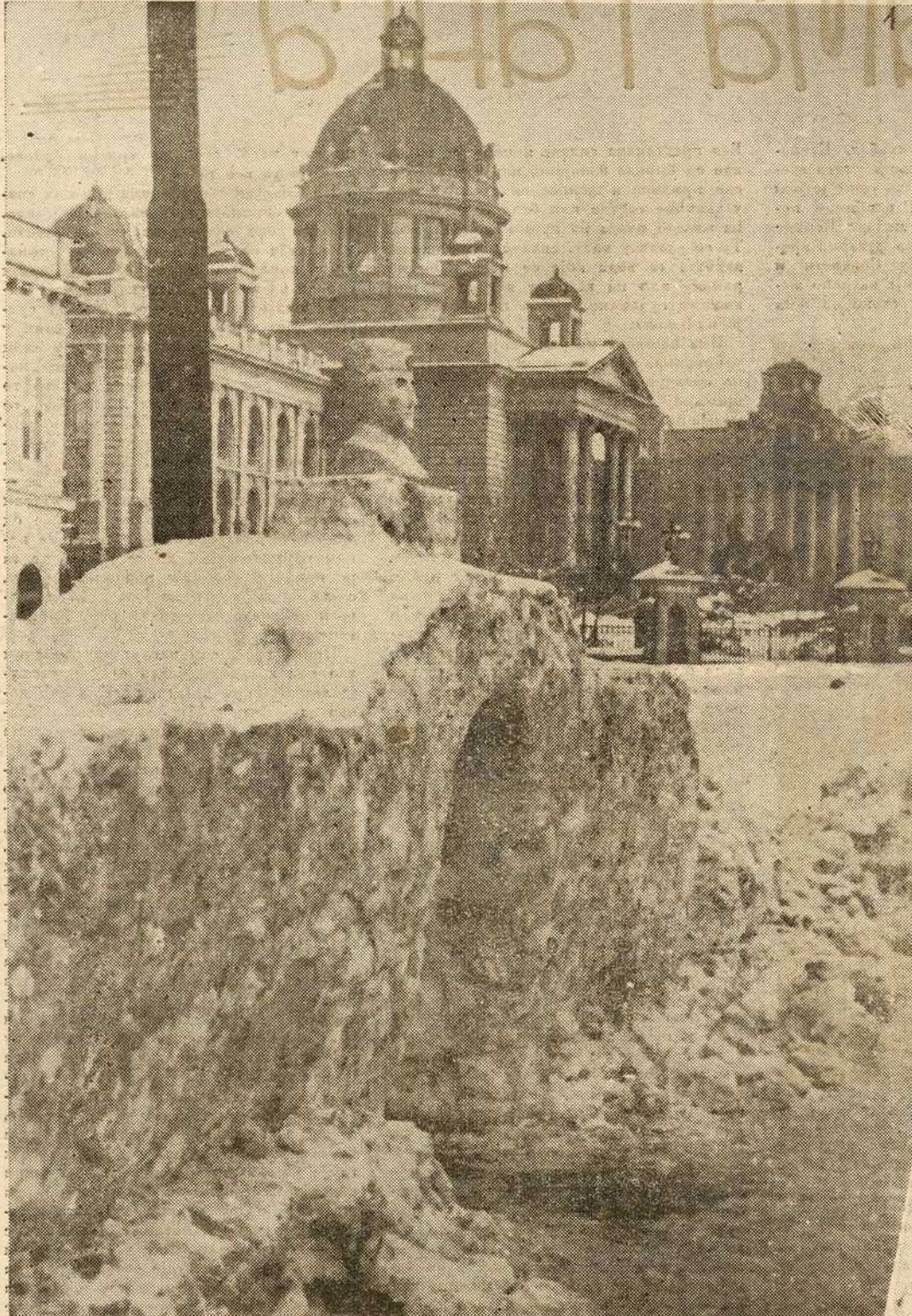
таблете

Против болова

Оглас рег. С. Бр. 19.999 од 6-Х-1942

Добија се у свакој апотеци

Београд под Снегом

1 — Носачи, чија се станица налази на углу Дечанске и Влајковићеве улице, направили су, како слика приказује, лезу капију од снега. Изнад капије поставили су попрсе српског војника, такође од снега.

2 — Чаробни кулак парка пред Универзитетом.

3 — Снег су испред домова чисти не само мушкарци већ и жене.

(Снимци: А. Симић)

4 — Деца, која увек воле животиње, хранили су озебле птичице.

5 — Ево још једног „вајара“. Младић довршава Снежка Белића, а око њега окупила се радознала деца.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS